

Miljø- og grøn vækstudvalget - møde den 19. februar 2013

Sag nr. 6

Emne: Lynge Grusgrav – Lovliggørelse af deponeret jord

Bilag: 1

Farum Sten & Grus A/S
Stensøvej 2
3540 Lyngø

Telefon 38665000
Direkte 38665660
Fax 38665700
Mail miljoe@regionh.dk
Web www.regionh.dk

Sendt elektronisk til FSG v.: christian@rindboel.com,

Sagsnr.: 07000116
Sagsbeh.: Jens Lind Gregersen /
Mie Lausten

Kopi til:

Horten advokater, hso@horten.dk
Allerød Kommune, kommunen@alleroed.dk
Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Hovedstaden, hvs@sst.dk
Natur- og Miljøklagenævnet, nmkn@nmkn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Københavns Energi, Vand/planafdelingen, ke@ke.dk
Egedal Kommune, miljoecenter@egekom.dk
Grundejerforeningen Kærhøjparken, handiinfo@mail.tele.dk
Ganløse Nordre Vandværk Amba, info@gnv.dk
Ganløse Søndre Vandværk Amba, gsvand@tiscali.dk
Ganløse Bund Vandværk v. Poul Krüger, Moseskrænten 6, 3660 Stenløse
Gina Gausting og Jilli Ubbesen, Slangerupvej 35, 3540 Lyngø
Leon Hansen, Slangerupvej 33, 3540 Lyngø
Ole Jørgen Nielsen, Rolighedsvej 9, 3460 Birkerød
Mogens Ulrik Nielsen, Uggeløse Bygade 93, 3540 Lyngø
Ingrid og Bent Jørgensen, Gl. Nøglegaardsvej 39, 3540 Lyngø
Christina Kolter Jakobsen og Finn Holm Petersen, Gl. Nøglegaardsvej 33
3540 Lyngø

Dato:

Afgørelse vedrørende lovliggørelse af deponering af jord i Lyngø Grusgrav

Natur og Miljøklagenævnet har med afgørelse af 27. marts 2012 stadfæstet Frederiksborg Amts afslag på dispensationsansøgninger af 30. september 1997 fra Farum Sten & Grus A/S.

Som konsekvens af klagenævnets afgørelse har Region Hovedstaden som myndighed efter jordforureningslovens §§ 52 og 67 taget stilling til lovliggørelse af den jord, som Farum Sten & Grus A/S (FSG) ulovligt har deponeret i perioden 1. januar 1998 til 16. december 2011 i dele af Lyngø Grusgrav.

Nærværende afgørelse er disponeret som følger:

1. redegørelse for sagens oplysninger og
2. kronologisk gennemgang af sagsforløbet og de faktiske oplysninger som har indgået i sagens afgørelse,
3. juridisk vurdering af grundlaget for lovliggørelse, samt
4. Region Hovedstadens afgørelse

Afgørelsen refererer til vedlagte appendiks med opsummering af Region Hovedstadens tekniske oplysninger og vurderinger af de konkrete deponeringer, tillige

med tekniske oplysninger og vurderinger fra FSG, Frederiksborg Amt og Natur- og Miljøklagenævnet.

På denne baggrund meddeler Region Hovedstaden vedlagte lovliggørende dispensation efter jordforureningslovens § 52 stk. 2 nr. 3 og 4 på nærmere bestemte vilkår jf. § 52, stk. 3, som beskrevet i dispensationen.

Dispensationen offentliggøres gennem annoncering i Frederiksborg Amts Avis den ?

Sagens oplysninger

Beliggenhed

Afgørelsen omfatter hele eller dele af matriklerne nr. 15a, 15g og 16k Uggeløse By og Sogn, samt matriklerne nr. 3s og 3r Lynges By og Sogn. De nuværende matrikulære forhold fremgår af oversigtskort i bilag 1. På matriklerne har der tidligere været drevet råstofgravning efter reglerne i råstofloven.

Adressat for afgørelsen og oprindelig ansøger

Ansvarlig driftsherre i forhold til denne afgørelse er Farum Sten & Grus A/S, cvr. nr. 56835210 (i denne afgørelse benævnt FSG). Selskabet er stiftet i 1909 og beliggende Stensøvej 2, 3540 Lynges. Virksomheden opererer i øvrigt med følgende bi-navne: Farum Allerød Miljøcenter A/S, Farum Sten og Grus Kompagni A/S, FSG A/S, FSG Fyldplads A/S, FSG Jord Tip A/S og FSG Sortering A/S.

Ejerforhold i relation til deponeringsarealet

Matriklerne matr.nr. 15g og nu 16k (tidligere 16a), Uggeløse By og Sogn, samt 3s, 3r, ejes alle af FSG. Matr. nr. 15a Uggeløse By og Sogn ejes af Allerød Kommune. Allerød Kommune har i forbindelse med dispensationsansøgningen i 1997 taget stilling til FSG's dispensationsansøgning for så vidt angik matr. nr. 15a Uggeløse By og Sogn.

Planforhold

De pågældende matrikler er beliggende i landzone og ligger i et område med råstofgrave, som er udlagt til offentlige rekreative formål, med lokalplan 332 vedtaget den 18. august 1993, "For et natur- og fritidsområde i Lynges". Det er blandt andet planens formål at sikre, at områderne efter endt grusgravning efterbehandles således, at der skabes et sammenhængende natur- og fritidsområde af væsentlig lokal og regional betydning.

Matriklerne er beliggende i et nitratfølsomt indvindingsområde med særlige drikkevandsinteresser (OSD)¹ og området indgår i indvindingsoplandet til Ganløse Nordre Vandværk, Ganløse Søndre Vandværk, Ganløse Bund Kildeplads, Bogøgård Kildeplads og Bjellekær Kildeplads².

FSGs råstofgrave er delvist omfattet af Indsatsplanen³. Råstofgravene er dog ikke en del af udpegningsgrundlaget med hensyn til nitrat. Dele af råstofgravområdet er udlagt i planen som "Aktionszone 1", angivet som blandt de mest forureningsårbare områder. Andre områder er udlagt som aktionszone 2, der ifølge planen udgør områder i indvindingsoplandet, hvor forureningsrisikoen vurderes at være mindst⁴. Det

---

¹ Regionplan 2005, retningslinjekort 5.1.1. "Grundvandsbeskyttelse" s. 172.

² Kortlægningsrapporten, bilag 28, Indsatsplanen, s. 36.

³ Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse i Ganløseområdet, Frederiksborg Amt 2006

⁴ Indsatsplanens s. 35 og 44.

råstofgraveområde, som er omfattet af Kortlægningsrapporten⁵, er kategoriseret som sårbart overfor både nitratforurening samt sårbart for miljøfremmede stoffer⁶. I Regionplan 2005, afsnit 5.1., Grundvand, s. 170, er der opstillet retningslinjer for placering af aktiviteter og anlæg, der kan medføre væsentlige forøgelser af grundvandets indhold af nitrat eller forurening af grundvandet mv.

På dele af matr. nr. 15a, 15g og 16k (tidligere 16a), Uggeløse By og Sogn, 3s, 3r Lyngby og Sogn findes grundvandssøer, som er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Sagsforløb

Ansøgning indgivet den 30. september 1997

FSG ansøgte den 30. september 1997 om dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgravene beliggende på henholdsvis (ansøgning 1) matriklerne matr.nr. 15g og 16k (tidligere 16a), Uggeløse By og Sogn, 3s, 3r, 27a og 27f Lyngby og Sogn, samt matr. nr. 7e Vassingerød By, Uggeløse Sogn og (ansøgning 2) matr. nr. 15a Uggeløse by og sogn.

Ansøgningerne var af FSG primært begrundet i den ringe fare for eventuel forurening. FSG henviste som dokumentation til rapport af 30. september 1997 fra Falkenberg rådgivende geologer ApS.

Af rapporten fremgår blandt andet:

"FSG Råstofgrav omfatter et areal på ca. 60 hektar, jf. vedlagte tegning 1. På landområderne er der gravet råstoffer til kote ca. 32-33 m eller generelt ca. 20-25 m under det omkringliggende landskab.

I de to store søer, der omfatter et areal på henholdsvis ca. 10 hektar (nordlige sø) og ca. 14 hektar (sydlige sø) er der gravet til en dybde til ca. 24 m under vandoverfladen.

Vandoverfladen i søerne er beliggende i kote ca. 30,5 m (sydlige sø) og 30,7 m (nordlige sø).

Den nordøstlige del af den sydlige sø, samt området umiddelbart øst herfor, er delvis opfyldt (op til kote ca. 37 m). Ligeledes er matr.nr. 15k, i den vestlige del af området, delvis opfyldt. "Bjerget", der findes i den østlige del af området, med en højde i kote ca. 60-75 m, repræsenterer afgravet overjord.

(...)

De geologiske aflejringer i FSG består, som navnet antyder, primært af sand, sten og grus. Ifølge en i 1970 udført dybere boring, DGU nr. 1077⁵ (kote ca. 32 m), der er udført i den østlige del af grusgraven, jf. tegning 1, består den geologiske opbygning af smeltevandssand og - grus til ca. 39 m u.t. / kote ca. -7 m. I dybden ca. 8-11 m u.t. forefindes dog smeltevandsler.

---

⁵ Miljøcenter Roskildes resume af 20. april 2010 af redegørelsesrapport, Grundvandskortlægning Farum Kortlægningsområde, marts 2010

⁶ Kortlægningsrapporten s. 49

Under smeltevandsaflejringerne findes ca. 3 m moræneler, der igen underlejres af Daniens kalksandskalk. Helt lokalt i den nordøstlige del af området er der påtruffet et vestligt hældende morænelerslag i dybden kote ca. 28 a 30 m.

(...)

Evaluering

Det terrænnære grundvand vurderes overvejende at strømme mod grusgravssøerne.

Tilstrømningen styres til dels af afdampning fra søerne og til dels af råstofindvinding under vandoverfladen.

Vandstanden i det terrænnære grundvand og i grusgravssøerne er i kote ca. 30,5 m til kote ca. 31 m. Vandstanden i det primære reservoir er i kote ca. 32,25. Der eksisterer derved en opadrettet trykforskel fra det primære til det terrænnære grundvand på ca. 1,5 m.

Trykforskellen medfører, at der ikke kan ske nedsivning i [FSG1] råstofgrav.

Der er i de sidste to år sket et generelt fald i vandstanden i søerne og det terrænnære grundvand. Denne tendens har yderligere promoveret den opadrettede trykforskel mellem det dybere og det terrænnære grundvand.

På baggrund af ovenstående hydrologiske og hydrogeologiske forhold vurderes modtagelse af jord overholdende de i (...) angivne acceptkriterier for ren jord⁶ ikke at kunne udgøre en risiko over for grundvandet.”

FSG oplyste desuden, at virksomheden i forbindelse med en eventuel dispensation agtede at opbygge et kontrolsystem for modtagelse af overskudsjord, således at der kunne sikres, at der alene blev modtaget uforurenet jord.

Om kontrolsystemet fremgik af ansøgning 1 bl.a.:

”Den endelige udformning er endnu ikke fastlagt, men kontrolsystemet vil bl.a. indeholde en tjekliste som anført i København amts forslag til kontrolsystem, samt et oplysningsskema der vil indeholde adresse, matr.nr. samt en eventuel historik om den hidtidige aktivitet på grunden hvorfra overskudsjorden stammer.

For indkomne læs, hvor der er tvivl om jordens renhed, vil der blive etableret en midlertidig depotplads, hvor det enkelte læs tydeligt mærkes med oprindelsessted og dato for ankomst, samtidig med der udtages en prøve for analyse. Såfremt analysen viser, at jorden overholder kriterierne vil den blive deponeret på FSG's jordtip. I modsat vil den blive fjernet og deponeret på specialdepot eller jordreanseanlæg.

I det omfang det skønnes nødvendigt, vil der blive foretaget stikprøvekontrol med feltudstyr - også af læs der kommer fra lokaliteter, hvor jorden på forhånd måtte være godkendt som ren. Feltudstyrstypen er heller ikke fastlagt endeligt på nuværende tidspunkt.

For hvert læs skal der medfølge en "aflæsningsseddel", hvor der refereres til tjekliste, oplysningsseddel og lokaliteten hvorfra jorden stammer. Endvidere indeholder "aflæsningssedlen" oplysning om den ansvarlige for afsendelse af jorden, transportøren samt dato og tid for modtagelsen hos FSG. Alle "aflæsningssedler" vil blive nummereret fortløbende. (...)

Meddelelse om at ansøgning tillægges opsættende virkning den 2. januar 1998

Den 2. januar 1998 meddelte Frederiksborg Amt FSG, at ansøgningerne om dispensation havde opsættende virkning på forbuddet indtil Frederiksborg Amt havde taget stilling til ansøgningen. Det fremgik videre, at FSG kunne fortsætte efter de gældende efterbehandlingsplaner, i den udstrækning det forudsatte tilkørsel af jord.

Frederiksborg amts afgørelse af 2. december 1998

Den 2. december 1998 meddelte Frederiksborg Amt afslag på det ansøgte, bl.a. grundet råstofgravens placering i et område med særlige drikkevandsinteresser og grundet risiko for forurening af søerne i råstofgravene og grundvandet. Afgørelserne blev truffet i henhold til § 20 a i dagældende miljøbeskyttelseslov, Lovbekendtgørelse nr. 698 af 22. september 1998.

I Amtets afslag nævnes ikke matriklerne 27a og 27f, Lyngby og Sogn fordi der for disse matrikler allerede forelå en godkendelse efter Miljøbeskyttelsesloven til at drive fyldplads og hvor miljøgodkendelsen tillod modtagelse af jord. Endvidere nævnes i amtets afslag matr. nr. 7e Vassingerød By og sogn ikke, fordi der på daværende tidspunkt endnu ikke var foretaget råstofgravning, hvorfor amtet først ville tage stilling til en evt. deponering når/hvis deponering blev aktuel.

Af amtets afgørelser vedrørende ansøgning 1 og 2 fremgår bl.a.:

"I Regionplan 97 er grusgraven beliggende i "et område med særlige drikkevandsinteresser" og over et sårbart grundvandsmagasin. Området er et af amtets vigtigste til dannelse af nyt grundvand. I dele af graven graves der under grundvandsspejl, og arealet skal efter den gældende plan efterbehandles til rekreativt område.

(...)

Grusgravens placering i "et område med særlige drikkevandsinteresser" i et sårbart område betyder, at en fortsat tilkørsel af jord kan være en risiko for grundvandet. FSG's rådgiver har udregnet vandbalancen for ejendommen. Denne beregning viser at en eventuel nedrivende forurening vil bevares i søen. En sø er en del af grundvandet, og da disse grusgravssøer er uden afløb, kan en eventuel forurening kun udvaskes til grundvandet."

FSG klage over afgørelsen af 29. december 1998

Med brev af 29. december 1998 påklagede FSG Frederiksborg Amts afgørelse om afslag på ansøgning om dispensation. I klagen fremhævede FSG, at der ikke var risiko for grundvandet ved modtagelse af ren jord, at FSG førte omfattende kontrol med den tilførte jord, og at søområderne ikke ville blive genopfyldt. FSG anførte tillige, at virksomheden formodede, at opsættende virkning på forbuddet tilkendegivet af amtet den 2. januar 1998 var gældende, indtil der forelå en endelig afgørelse.

Frederiksborg Amt og Region Hovedstadens tilsyn i Lyngø Grusgrav 1998 - til juni 2007

Frederiksborg Amt har løbende ført tilsyn med FSG's aktiviteter i Lyngø grusgrav, som bl.a. har omfattet råstofindvinding, jorddeponering på Bjerget (hvor der ikke har været råstofgravning), deponering af jord og inert affald på FSG's fyldplads, jorddeponering ved Julemosegård, samt aktiviteter på miljøanlægget (primært sortering af byggeaffald). Regionen har gennemgået tilsynsnotater fra Frederiksborg Amt for hele Lyngø Grusgrav og har ikke fundet dokumentation for, at der har været foretaget tilsyn på de i nærværende sag omhandlede arealer, hvor amtet har kunnet konstatere eller har påtalt jorddeponeringsaktiviteter.

Ved kommunalreformen pr. 1. januar 2007 overgik myndighedsopgaven vedrørende tilførsel af jord til råstofgrave til Region Hovedstaden.

I foråret 2007 modtog Region Hovedstaden en henvendelse om, at der tilførtes jord til de arealer, hvor der var meddelt afslag, idet jord fra Bjerget var skredet ud i en sø, beliggende på en matrikel som var omfattet af Frederiksborg Amts dispensationsafslag. Regionen foretog tilsyn og forvarslede herefter FSG, med brev af 13. juni 2007, påbud om stop for deponering som regionen anså for at være i strid med forbuddet i jordforureningslovens § 52.

Den 28. juni 2007 oplyste FSG's advokat, at der verserede en klagesag for Miljøstyrelsen og at det efter FSG's opfattelse medførte, at der efter overgangsbestemmelserne i daværende miljøbeskyttelseslov § 20a, stk. 4 var opsættende virkning af forbuddet.

Region Hovedstaden blev på den baggrund opmærksom på, at FSGs klage ikke var blevet behandlet, hvorfor regionen indsendte klagen til Miljøklagenævnet den 9. august 2007 med kopi til FSG. Region Hovedstaden anførte i den forbindelse, at regionen lagde til grund, at klagen havde opsættende virkning, idet klagen var indgivet inden den i miljøbeskyttelseslovens § 20 a, stk. 4 fastsatte frist. Regionen blev først med Natur og Miljøklagenævnets afgørelsesudkast den 31. oktober 2011 opmærksom på, at regionens daværende forståelse af retsstillingen på dette område var forkert.

Region Hovedstadens tilsyn fra 1. januar 2007 til efter klagens indsendelse august 2007 og til december 2011.

Region Hovedstaden har udover tilsynet i 2007 i forbindelse med sagens anmeldelse foretaget tilsyn i 2010, 2011 og 2012. I forbindelse med tilsyn hos FSG og i den løbende dialog med diverse kommuner om indkomne ønsker om anvisning af jord til FSG har regionen lagt til grund og givet udtryk for, dels at deponering kunne foretages på baggrund af antagelsen om opsættende virkning, dels at deponering foregik efter retningslinjer i FSG Kvalitetsstyringsmanual, som var godkendt af Frederiksborg Amt for deponering tilladt i andre dele af Lyngø Grusgrav. Det sidste er blevet bekræftet af

FSG's administrerende direktør (Preben W. Andersen) ved et tilsyn den 22. december 2011.

Uddrag af oplysninger indgået i sagen i forbindelse med Natur- og Miljøklagenævnets sagsbehandling.

Den 17. juni 2009 meddelte Egedal Kommune bl.a.

”(…)

Bjellekær kildeplads fik fornyet deres tilladelse til indvinding af grundvand i 1999 og udløber først i 2029. Tilladelsen er på 1.200.000 m³ grundvand/år. De sidste mange år har de været tæt på denne grænse. I 2008 indvandt de 1.190.000 m³ grundvand fra kildepladsen. Så fremover vil der stadigvæk være behov for et stort indvindingsopland til denne kildeplads.

Indvindingsoplandet kan godt forskubbe sig lidt, når der skal gives nye tilladelser i 2010. Der er f.eks. nabo kildepladsen Bogøgård.

(…)

Uddrag af faktiske oplysninger og bemærkninger indgået efter varsel af afgørelse 31. oktober 2011

FSG har under sagens behandling bidraget med en række faktuelle oplysninger samt bemærkninger til vurderingen af sagen. Den 15. december 2011 fremkom FSG's advokat med FSG's standpunkt til klagesagen sagens omstændigheder. Heraf fremgår bl.a., at FSG (...) ”allerede pr. 1. januar 1998 fulgt en væsentligt ændret og sikker procedure med forhåndsgodkendelser af jordens renhed, inden transporter af ren jord til grusgraven overhovedet påbegyndes. Dette bekræftes af helt nye analyseresultater af vandet i grusgravssøerne, som dokumenterer, at disse ikke er forurenede.

Om det i ansøgningerne beskrevne kontrolsystem fremgik videre at:

”(…)

Det kan oplyses, at kontrolprogrammet allerede pr. 1. januar 1998 blev ændret således, at der ikke er påbegyndt transporter til grusgraven af jord, uden at dette forinden var forhåndsgodkendt som anført neden for. (...)

Kravene heri er også blevet overholdt som minimumskrav ved tilførsler af jord til de øvrige dele af grusgraven - herunder de i nærværende sag omhandlede områder.

Derudover blev der udarbejdet "Kvalitetsstyringssystem for modtagelse af ren overskudsjord" af 7. september 2000 med bl.a. procedure for forhåndsgodkendelser, hvorefter der alene i undtagelsestilfælde blev modtaget ikke forhåndsgodkendte jordpartier i midlertidigt depot - og i givet fald til nærmere analyse inden endelig deponering (...).

Proceduren til forhåndsgodkendelse har altid været som beskrevet i kvalitetsstyringssystemets punkt 1 (forhåndsgodkendelse på baggrund af fremsendte analyseresultater) og har siden 1. januar 2008 også omfattet accept fra opgravningskommunen, også selvom jord kom fra et ikke kortlagt og områdeklassificeret areal. (...)

Om regionens tilsyn samt forureningstilstande i området anførte FSG bl.a.

”Regionen foretog besigtigelse den 28. oktober 2010 på matr. nr. 3 s, jf. regionens tilsynsnotat af 12. november 2010 (...).

Som svar på regionens spørgsmål i tilsynsnotatet har FSG i brev af 16. december 2010 redegjort for den nævnte udvidede godkendelsesprocedure (...)

Der tilføres dermed ikke jord til området, som kan medføre risiko for forurening af grundvand. (...)

Alle målinger og analyser har bekræftet, at der ikke er sket forurening af grusgraven. Senest har det akkrediterede laboratorium Milana taget prøver af vandet i de 3 søer og foretaget prøver, som bekræfter, at der ikke er sket forurening, jf. de 3 analyse-rapporter af 13. december 2011 (...)

Det gælder både for nitrat, kulbrinter, m.v. at koncentrationerne ligger langt under grænseværdierne. Målingerne bekræfter således, at kontrolsystemet er tilstrækkeligt finmasket og effektivt. Det bemærkes, at den ene analyserapport for søen på matr. nr. 3 r for 3 stoffer (Ammonium, jern og NVO) ligger en smule over grænseværdierne. Disse små overskridelser må tilskrives, at søen modtager afstrømning af overfladevand fra en kortlagt ejendom opstrøms søen. Denne tilhører ikke FSG. ” (...)

Om fjernelse af den deponerede jord fremgik videre:

”Et afslag med tilbagevirkende kraft ville kunne føre til, at regionen som tilsynsmyndighed udsteder påbud om fjernelse af en betydelig mængde jord (...) Det er ikke muligt at opgøre udgifterne, der vil være forbundne med dette, men det ligger fast, at der vil være tale om meget store udgifter, der langt vil overstige indtægterne, der har været forbundet med at modtage jorden.

Et afslag ville være uforholdsmæssigt bekosteligt og i strid med proportionalitetsprincippet, idet det endnu en gang skal understreges, at undersøgelserne bekræfter, at [FSG1]'s tilførsler af ren jord ikke har forårsaget forureninger. (...)”

Region Hovedstaden eftersender klage og afgørelse vedrørende matr.nr. 15a

Den 9. december 2011 eftersendte Region Hovedstaden Frederiksborg Amts selvstændige afgørelse af 2. december 1998 om matr. 15a Uggeløse By og Sogn og FSGs ansøgning desangående som ikke tidligere var fremsendt til Natur- og Miljøklagenævnet. Henvendelsen resulterede i oprettelsen af sagen NMK-11-00095

Region Hovedstaden indskærper, at deponeringsaktiviteten er ulovlig

Den 16. december 2011 indskærpede Region Hovedstaden overfor FSG som følge af Natur- og Miljøklagenævnets udkast til afgørelse af 31. oktober 2011, at deponering var ulovlig på de arealer, som var omfattet af klagesagen. Ved opfølgende tilsyn den 22. december 2011 kunne Region Hovedstaden konstatere, at FSG respekterede forbuddet mod deponering, og at der alene blev tilkørt jord til FSGs fyldplads, jf. virksomhedens aftale med Allerød Kommune. Den 20. december 2011 rettede FSG

henvendelse i anledning af indskærpelsen og anførte bl.a., at der ikke var grundlag for at tilbagekalde tilsagnet om opsættende virkning.

Natur og Miljøklagenævnets afgørelser af 27. marts 2012, NMK-11-00017 og NMK-11-00095

Den 27. marts 2012 stadfæstede Natur- og Miljøklagenævnet amtets afgørelser, idet nævnet bl.a. bemærkede, ”at der ved tilførsel af uforurenet jord består en risiko for grundvandsforurening i områdets råstofgrave” og at Indsatsplanen kategoriserer ”området som særligt sårbart overfor navnlig miljøfremmede stoffer og nitratpåvirkning.”

Om opsættende virkning mv. fremgik følgende af afgørelsen:

”Det er alene klagemyndigheden, der kan fravige lovens klare udgangspunkt.

Region Hovedstaden og klagerens advokat har således været i en retlig vildfarelse, da man antog, at klagen havde opsættende virkning.

(...)

Om risikovurdering og drikkevandsinteresser – jf. kravene i jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3 fremgik bl.a.:

”Nævnet konstaterer, at det i sagen omhandlede område ifølge Regionplan 2005 er udpeget som et område med særlige drikkevandsinteresser (OSD). Herudover ligger området i indvindingsoplandet til aktuelle drikkevandsindvindinger. Herudover konstateres, at dele af området er kortlagt som sårbart over for miljøfremmede stoffer og særdeles sårbart overfor nitrat, se hertil Kortlægningsrapporten, s. 49. Naturstyrelsen Roskildes vurdering af områdets sårbarhed beror blandt andet på, at det primære grundvand er beskyttet af lerlag med beskeden lagtykkelse. I den foreliggende sag er lerlagenes tykkelse i området for råstofgrave 0-5 meter. Enkelte steder i den nordlige del af området er der lerlag mellem 5-10 meter.

(...)

Natur- og Miljøklagenævnet vurderer som følge af ovenstående, at der ved tilførsel af uforurenet jord består en risiko for grundvandsforurening i områdets råstofgrave. Nævnet lægger herved vægt på, at der sker grundvandsdannelse i området, ligesom lerlagenes tykkelse på dele af området må anses for ikke-eksisterende (0-5 m), hvilket underbygges af kortlægningsrapportens og indsatsplanens kategorisering af området som særligt sårbart overfor navnlig miljøfremmede stoffer og nitratpåvirkning.

(...)Med disse bemærkninger kan Natur- og Miljøklagenævnet tilslutte sig den risikovurdering, der blev anlagt af det daværende Frederiksborg Amt.”(...)

Natur og Miljøklagenævnets afslag på genoptagelse af 31. maj 2012, NMK-11-00101

FSG begærede ved advokat Henriette Soja genoptagelse af klagesagerne NMK-11-00017 og NMK-11-00095 under henvisning til at afgørelserne var behæftet med væsentlige indholdsmæssige mangler, herunder bl.a. manglende inddragelse af berettigede forventninger, myndighedstilsagn, myndighedspassivitet og manglende sondring mellem stedfundne og fremtidige deponeringer. Videre henvistes til

håndhævelsesbetænkningen, side 81 og frem, for så vidt angår bedømmelsesgrundlaget for dispositioner der har fundet sted.

Natur og Miljøklagenævnet afviste at den 31. maj 2012 at genoptage sagerne. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

”Nævnet finder ingen holdepunkter for, at nogen forvaltningsmyndighed i forbindelse med ovenstående hændelsesforløb har foranlediget en forventning hos ”FSG” om, at Frederiksborg Amt, Miljøstyrelsen, Miljøklagenævnet eller Natur- og Miljøklagenævnet måtte forventes at træffe en anden afgørelse end de afslag, der var meddelt, eller at jordtilførsel i strid med afslagene og lovens forbudsregel kunne forventes at blive retligt lovliggjort.”

(...)

I den af nævnet afgjorte sag var der tale om et lovbestemt forbud, hvor der forudgående var indsendt ansøgning om dispensation fra lovens forbud, og hvor der var meddelt afslag, som var påklaget til rekursinstansen.

FGS (regionens reference)´s forventninger synes at være knyttet til Frederiksborg Amts og Region Hovedstadens undladelser som tilsynsmyndigheder samt regionens retsvildfarelse om, at en klage - i strid med lovens klare angivelse af det modsatte - havde opsættende virkning.

Nævnet må derfor fastholde, at en given forventning om, at den tilførte jord kunne blive liggende, alene kan være relevant i forhold til tilsynsmyndighedernes håndhævelse af forbuddet mod at tilføre jord til virksomhedens råstofgrave, som efter de meddelte afslag på dispensation stod ved magt.

Frederiksborg Amts og Region Hovedstadens handlinger og undladelser som tilsynsmyndighed efter jordforureningsloven kan ikke påklages til nævnet, som i jordforureningslovens udtrykkelige bestemmelse, jf. jordforureningslovens § 67, stk. 3, er afskåret fra at tage stilling til spørgsmål om håndhævelse af forbuddet i jordforureningslovens § 52, stk. 1.”

Region Hovedstadens forundersøgelse (vinter 2011-12)

Region Hovedstaden iværksatte i december 2011 en forundersøgelse /1/ med henblik på indsamling og vurdering af foreliggende information om bl.a. jordkvalitet, deponerede jordmængder, deponeringstidsrum, jordpartiernes størrelse og oprindelse, FSG’s kvalitetskontrol osv. Med undersøgelsen blev tillige belyst, hvor og hvornår der var sket deponering, ligesom der blev foretaget beregninger af mængderne af deponeret jord.

Resultaterne af undersøgelsen fremgår af Notat af 10. februar 2012 /1/. Med forundersøgelsen blev det beregnet, at der i alt var deponeret i størrelsesordenen 2,5 mio. m³ jord på de matrikler som var omfattet af klagesagen.

I forhold til kvaliteten af den tilkørte jord kunne det konstateres, at FSG i sin modtagekontrol anvendte et kvalitetstyringssystem og forudsatte, at der kun blev tilkørt uforurenet jord (klasse 1-jord). Der forelå således dokumentation for modtagekontrol af jord som var modtaget efter 2006, idet ældre dokumentationsmateriale var destrueret.

Jord var generelt tilført fra mange forskellige adresser og i relativt små partier, svarende til 30 – 180 tons.

Med rapporten blev det endvidere forsøgt at fastslå, hvornår deponeringerne havde fundet sted. På delområde A er det vurderet, at deponering har fundet sted i perioden 1998 – 2004, mens deponering i delområderne B, C, og D overvejende vurderes at være sket i perioden 2007 – 2011. Deponeringen i delområde E skyldes et jordskred som fandt sted i 2007, idet jord skred ned fra ”Bjerget” og ned i søen på matrikel 16k Uggeløse By og Sogn.

Region Hovedstadens miljøtekniske undersøgelse (forår 2012)

Region Hovedstaden har i marts 2012 foretaget en miljøteknisk undersøgelse af den deponerede jord. Tilrettelæggelsen af miljøundersøgelsen er sket på grundlag af forundersøgelsen, samt ud fra statistiske betragtninger, idet regionen har lagt vægt på, at undersøgelsen skulle være repræsentativ for forholdene på hele det undersøgte areal og idet der bl.a. er fokuseret på undersøgelse af risiko i forhold til grundvand og arealanvendelse til rekreative formål.

De undersøgte arealer blev inddelt i 5 delområder, benævnt delområde A, B, C, D og E. Resultaterne af undersøgelsen er beskrevet i rapport af september 2012 /2/.

Undersøgelsen viste, at den deponerede jord overvejende kunne betragtes som uforurenet, idet 88 % af jordanalyserne kunne klassificeres som klasse 1-jord og idet gennemsnitskoncentrationerne for de enkelte stoffer lå væsentligt under grænsen for klasse 1-jord og under Miljøstyrelsens jordkvalitetskriterier. De resterende ca. 12 % af jordanalyserne havde forhøjet indhold af tunge kulbrinter, PAH og tungmetaller, som dog ikke anses for mobile og således ikke en mulig risiko i forhold til grundvandet. Alle prøver af overfladejorden (210 stk.) viste stofkoncentrationer under Miljøstyrelsens afskæringskriterier og kun enkelte prøver viste mindre overskridelser af jordkvalitetskriterierne, hvorfor det blev vurderet, at der ikke var risiko forbundet med anvendelse af arealerne til rekreative formål.

Modelberegninger på baggrund af konstaterede forureninger i grundvandsprøver, porevandsprøver og udvaskningstest, gav ikke anledning til formodning om overskridelse af grundvandskvalitetskriterierne i grundvandet syd for Slangerupvej. Ingen jordprøver viste indhold af mobile stoffer (BTEX) i koncentrationer over klasse 2. Ved analyse af grundvandsprøver og ved udvaskningstest (af jordprøver) blev ikke fundet indikationer på betydende påvirkning af grundvandet som følge af den deponerede jord. Der blev dog, ved analyse af porevand, påvist kraftig forurening i delområde B og D. Denne forurening blev vurderet som lokal, men udgjorde en potentiel grundvandsrisiko og udløste supplerende undersøgelser.

Region Hovedstadens supplerende undersøgelse af delområde B og D (efterår 2012)

Med henblik på nærmere undersøgelse af påviste forureninger i delområde B og D, samt validering af risikovurdering for grundvandet iværksatte Region Hovedstaden en supplerende undersøgelse i september 2012.

Undersøgelserne omfattede boringer med jord- og vandprøvetagning samt geoprobes for undersøgelse af grundvand og porevand med særligt fokus på afgrænsning og nærmere karakterisering af de konstaterede porevandsforureninger på delområde B og D, samt med fokus belysning af grundvandskvaliteten under delområderne.

Med undersøgelsen blev det konstateret, at der i delområde B pågik nedsivning af phenoler og polære opløsningsmidler til grundvandsmagasinet med resulterende udstrømning til en grusgravssø, idet der i grundvandet nedstrøms B blev konstateret en gennemsnitlig stofkoncentration på ca. 10 x grundvandskvalitetskriteriet. Ud fra en simpel fortyndingsbetragtning kunne ikke forventes en målbar påvirkning af vandkvaliteten i grusgravssøen. I delområde D blev i grundvandet påvist phenoler i koncentrationer på niveau med grundvands-kvalitetskriteriet.

I både delområde B og D blev påvist relativt høje forureningskoncentrationer i enkeltstående porevandsanalyser, og da der på begge delområder var tale om relativt nylige deponeringer (ophørt i 2011) blev det vurderet, at der kunne forekomme små og tilfældigt fordelte forurenede jordpartier og at der var risiko for, at mobile stoffer med tiden kunne udvaskes til grundvandet i den udstrækning stofferne ikke forinden var nedbrudt eller sorberet til jorden. Det er endvidere vurderet, at nedsivning af mobile forurenende stoffer visse steder må påregnes at kunne finde sted i mere end 20 år, idet nedsivningshastigheden er vurderet til 0,8 – 2 m pr. år. I rapporten er tillige beskrevet mulige afværgeforanstaltninger. Resultaterne af den supplerende undersøgelse er beskrevet i rapport af januar 2013 /3/.

Region Hovedstadens notat om mulige afværgeforanstaltninger

Med udgangspunkt i den supplerende undersøgelse af delområde B og D har Region Hovedstaden i januar 2013 udarbejdet et notat/5/ med orienterende beskrivelse af mulige afværgeforanstaltninger, monitoringsprogrammer og skøn over respektive omkostninger forbundet med etablering og drift. Af notatet fremgår:

”Ved vurdering af behovet for eventuelle afværgeforanstaltninger eller undersøgelser i forhold til de konstaterede forureninger på delområde B og D skal det tages i betragtning,

- at der er primært er tale om udvaskning af naturligt nedbrydelige og let vandopløselige stoffer i relativt beskedne mængder,
- at stofferne formentlig primært udvaskes til søerne i grusgraven med særdeles stor fortynding til følge,
- at der ikke er identificeret veldefinerede eller større forureningskilder (”hotspots”) og heller ikke en væsentlig forureningsfane i grundvandet.
- at der ikke er konstateret udsivning af forurening til grundvandet under delområde D,
- at det må påregnes, at der fra både B og D kan ske udsivning af forurenende stoffer i mere end 20 år til grundvandsmagasinet og evt. til nærliggende søer.

Endvidere har modelberegninger vist /2/, at konstateret forurening i grundvand og porevand ikke giver anledning til overskridelse af grundvandskvalitetskriterierne i grundvandet syd for Slangstrupvej.

Der kan være flere måder til at afværge grundvandstruende forurening eller på anden måde følge op på kendskabet til en grundvandstruende forurening. Nedenfor er skitseret eksempler og prisniveau på tiltag, hvis miljømæssige effekt dog ikke er nærmere undersøgt i forhold til de konkrete forureninger i Lyngre Grusgrav.

Yderligere undersøgelser med henblik på indkredsning af forurenede jordlæs i delområde B vil kræve et meget intensivt undersøgelsesprogram, men vil kun i begrænset grad kunne bidrage til forståelsen af forureningssituationen, idet forureningen er fordelt i mindre og tilfældigt fordelte jordpartier over området (som nåle i en høstak). Der vil endvidere ikke være sikkerhed for at opnå væsentligt forbedret kendskab til forureningen. Yderligere undersøgelser kan dog være relevante i forbindelse med dimensionering af eventuelle afværgeforanstaltninger og/eller hvis der ønskes yderligere risikovurderinger.

Bortgravning af forurenede jord vil være særdeles vanskelig at målrette, idet forureningen vurderes at forekomme i relativt små og tilfældigt fordelte jordpartier. Hvis forureningen ønskes fjernet ved bortgravning vil konsekvensen være, at størstedelen af jorden i delområde B og D vil skulle bortgraves, hvilket skønmæssigt svarer til henholdsvis 653.000 og 327.000 tons jord. Det vurderes som yderst usikkert, om en sådan bortgravning vil have en målbar effekt på vandkvaliteten i søen nedstrøms delområde B og D. Det er Region Hovedstadens skøn, at omkostninger forbundet med bortgravning og deponering ekskl. moms vil andrage i størrelsesordenen 65-98 mio. kr. for delområde B og 33-49 mio. kr. for delområde D.

Oppumpning og behandling af grundvand kan eventuelt iværksættes ved delområde B, hvor der er konstateret forurening med stofkoncentrationer ca. 80 gange grundvandskvalitetskriteriet. Ved oppumpning kan der opnås en reduktion af udsivningen til den nærliggende sø. Der vil i givet fald være tale om oppumpning i måske mere end 20 år. Da der er tale om forurening i et grundvandsmagasin med direkte kontakt til den nærliggende sø, vil det kræve oppumpning af meget store vandmængder (som tilmed vil indeholde meget lave koncentrationer af forurenende stoffer). Det vurderes som yderst usikkert, om en sådan oppumpning vil have en målbar effekt på vandkvaliteten i søen nedstrøms delområde B. Det er Region Hovedstadens skøn, at omkostninger forbundet med etablering og 20 års drift ekskl. moms vil andrage i størrelsesordenen 15-23 mio. kr. for delområde B. Eventuel oppumpning og behandling af grundvandet på delområde D skønnes at ligge inden for samme omkostningsramme som for delområde B.

Iltning af grundvandsmagasinet kan muligvis være relevant ved delområde B, idet iltning forventes at ville medføre en forøget naturlig nedbrydning af forurenende stoffer i grundvandsmagasinet, som aktuelt er iltfattigt. Da der kan påregnes udsivning i mere end 20 år, vil det kræve en tilsvarende langvarig indsats, hvis udsivningen til søen således ønskes reduceret. Det vurderes som yderst usikkert, om en sådan iltning vil have en målbar effekt på vandkvaliteten i søen nedstrøms delområde B. Det er

Region Hovedstadens skøn, at omkostninger forbundet med etablering og 20 års drift af grundvandsiltningen ekskl. moms vil andrage i størrelsesordenen 13-22 mio. kr. for delområde B.

Til reduktion af infiltrationen kan det være en mulighed, at tilplante deponeringsområder med f.eks. pil eller poppel. Ved at reducere nedsivningen af regnvand reduceres udvaskningen af forurenende stoffer, og der kan muligvis opnås en øget omsætning af organisk stof i rodzonen. Effekten af en tilplantning kan ikke kvantificeres på det foreliggende grundlag, og det vurderes som yderst usikkert, om tilplantning vil have en målbar effekt på vandkvaliteten i søerne nedstrøms delområde B og D. Det er Region Hovedstadens skøn, at omkostninger forbundet med etablering og 20 års drift ekskl. moms vil andrage i størrelsesordenen 20.000 kr. for delområde B og 25.000 kr. for delområde D.

Monitering af forureningssituationen i delområde B og D kan foretages, hvis der ønskes løbende kontrol med vandkvaliteten under og/eller nedstrøms delområde B og D. Da eventuelle gennembrud (dvs. forurenende stoffer er sivet ned til grundvandsmagasinet) af forurening må forventes at ske inden for en tidsramme på ca. 20 år, vil det kræve en tilsvarende langvarig monitering, hvis udsivningen ønskes overvåget. Ved løbende overvågning af grundvandskvaliteten på delområde B og D vil udviklingen i forureningssituationen kunne følges, og der vil kunne iværksættes aktive afværgeforanstaltninger, hvis aktionskriterier overskrides. Det er Region Hovedstadens skøn, at omkostninger forbundet 20 års monitering på delområde B og D samlet vil andrage i størrelsesordenen 5,5 mio. kr. ekskl. moms.

Ydermere kan det vælges at overvåge grundvandskvaliteten over en strækning langs Slangerupvej (grusgravens sydgrænse), således at der opnås kendskab til kvaliteten af det grundvand som strømmer ud fra hele det opfyldte grusgravsareal og dermed om grundvandskvalitetskriterierne overholdes som forventet jf.

risikovurdering/modellering i den miljøtekniske undersøgelse /2/. Skulle det vise sig, at grundvandskvalitetskriterierne ikke overholdes, vil der kunne iværksættes undersøgelser til belysning af situationen og evt. afværgeforanstaltninger. Det er Region Hovedstadens skøn, at omkostninger forbundet 20 års monitering langs Slangerupvej ekskl. moms samlet vil andrage i størrelsesordenen 2 mio. kr., jf. bilag 1.”

Høring om de foretagne miljøtekniske undersøgelser

Den 18. januar 2013 anmodede Region Hovedstaden om bemærkninger til undersøgelsesrapporterne /1/2/3/, samt regionens notat /5/ fra FSG, Allerød Kommune og Danmarks Naturfredningsforening, samt fra Københavns Energi.

Den 25. januar 2013 anmodede Region Hovedstaden ligeledes om bemærkninger fra Egedal Kommune, samt fra ejerne af matriklerne 3b, 3c, og 3u Lyngby og Sogn (alle naboer til delområde D).

Ved høringsfristens udløb den 8. februar 2013 havde Region Hovedstaden modtaget bemærkninger som følger:

Høringssvar fra Farum Sten & Grus A/S, FSG

FSG har den 11. februar 2013 tilsendt Region Hovedstaden høringssvar i form af to notater af 19. og 21. januar 2013, udarbejdet af Moe & Brødsgaard Rådgivende Ingeniører A/S (M&B). M&B vurderer, at grundvandet under delområde B og D er påvirket af udsivende perkolat fra Lynges Losseplads, hvilket også (med stor sandsynlighed), vurderes at gælde for forekomsten af opløsningsmidler i porevand.

Høringssvar fra Allerød Kommune

Allerød Kommune har den 4. februar 2013 meddelt Region Hovedstaden, at kommunen har forståelse for, at regionens proportionalitetsvurdering og overvejelser omkring nyttevirkning evt. kan føre til, at regionen meddeler dispensation på vilkår om monitorering og om tilplantning af delområde B og D.

Høringssvar fra Danmarks Naturfredningsforening, DN

Danmarks Naturfredningsforening har den 7. februar 2013 oplyst, at foreningen finder muligheden for lovliggørelse af forholdene beskæmmende for det danske retssamfund og at foreningen vil modsætte sig dette. DN henstiller til, at Region Hovedstaden politianmelder Farum Sten & Grus A/S for de dokumenterede forhold, idet en evt. senere regning, efter foreningens opfattelse, skal betales af skatteyderne, hvilket ikke findes rimeligt og måske direkte grundlovs-stridigt.

Høringssvar fra Hovedstadens forsyningselskab A/S, HOFOR

HOFOR (tidl. Københavns Energi A/S) har den 1. februar 2013 udtrykt tilfredshed med Region Hovedstadens undersøgelser. HOFOR vurderer, at der som minimum bør ske overvågning af grundvandskvaliteten, som skitseret i regionens notat om mulige foranstaltninger. Ydermere finder HOFOR, at også vandkvaliteten i grundvandssøerne bør overvåges.

Region Hovedstaden har supplerende anmodet om bemærkninger til undersøgelses-rapporterne /1/2/3/, samt regionens notat /5/ fra hhv. Ganløse Nordre Vandværk, Ganløse Søndre Vandværk og Ganløse Bund Vandværk, samt fra ejerne af Slangerupvej nr. 33 og 35 i Lynges. Regionen har fra disse parter modtaget følgende bemærkninger:

Høringssvar fra Leon Hansen, ejer af Slangerupvej 33

Leon Hansen har den 13. februar 2013 telefonisk meddelt regionen, at han ønsker at blive holdt skadesløs, såfremt hans nuværende vandforsyning (fælles m. Slangerupvej nr. 35) på et tidspunkt skal omlægges som følge af forurening fra Lynges Grusgrav.

Høringssvar fra Gina Gausting og Jilli Ubbesen, ejere af Slangerupvej 35

Gina Gausting og Jilli Ubbesen har den 7. februar 2013 oplyst, at de er bekymrede for, om deponeret jord i Lynges Grusgrav skulle påvirke vandkvaliteten i deres vandforsyningsboring på Slangerupvej 35, samt bekymring for, om det kunne blive aktuelt at få omlagt vandforsyningen. Ligeledes er det et ønske, at vandkvaliteten bliver overvåget langs sydgrænsen af grusgraven, således at evt. forurening fra den

deponerede jord kan spores, og således at deres vandforsyning om nødvendigt kan omlægges.

Retsgrundlaget

Natur og Miljøklagenævnets har med sin afgørelse af 27. marts 2012 stadfæstet daværende Frederiksborg Amts afslag på FSG's dispensationsansøgning af 30. september 1997. Som konsekvens af klagenævnets afgørelse skal Region Hovedstaden som miljø- og tilsynsmyndighed efter jordforureningslovens⁷ §§ 52 og 67 tage stilling til, hvordan den jord, som Farum Sten & Grus A/S (FSG) i mellemtiden ulovligt har deponeret i grusgraven i perioden fra den 1. januar 1998 til 16. december 2011, skal lovliggøres.

Der findes ikke – udover de nævnte bestemmelser i jordforureningsloven særlige lovregler eller praksis fra Natur- og Miljøklagenævnet, der omhandler adgangen til at udstede en lovliggørende dispensation, når der - som i den foreliggende sag - er foretaget en ulovlig tilførsel af jord til en råstofgrav. Denne adgang må derfor bero på de almindelige miljøretnlige principper for håndhævelse, som for jordforureningslovens vedkommende fremgår af lovens § 67.

Jordforureningslovens § 67 er en videreførelse af miljøbeskyttelseslovens § 68 og § 69 om, at tilsynsmyndigheden skal bringe ulovlige forhold til ophør.⁸ Miljøbeskyttelseslovens § 68 og § 69 svarer til den tidligere gældende miljøbeskyttelseslovs § 50 a, der blev indsat ved lov nr. 250 af 23. maj 1984 om ændring af forskellige miljø- og planlægningslove (håndhævelsesloven). Loven byggede på betænkning nr. 981/1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen (herefter "håndhævelsesbetænkningen").

Af denne betænkning⁹ følger, at en myndighed, når der foreligger et ulovligt forhold i form af et afsluttet forløb, altid er forpligtet til at overveje, om det ulovlige forhold kan lovliggøres retligt, inden forholdet i benægtende fald skal søges fysisk lovliggjort. Det må således overvejes, om der under hensyn til sagens omstændigheder og forholdets faktiske etablering er grundlag for at meddele en lovliggørende dispensation eller tilladelse til det ulovlige forhold.

En sådan retlig lovliggørelse er ikke udelukket, selvom den i loven givne dispensationsadgang ikke efter sin karakter og ordlyd ville være anvendelig, hvis der var søgt om dispensation på forhånd. Af håndhævelsesbetænkningen, side 81, er således anført følgende om mulighederne for retlig lovliggørelse i en situation, hvor en forudgående ansøgning ville være afslået¹⁰:

---

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 427 af 4. december 2009 med efterfølgende ændringer.

⁸ Forarbejderne, bemærkning til § 67 i forslag (L183) af 10. februar 1999 til lov om forurennet jord.

⁹ Betænkning nr. 981/ 983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen.

¹⁰ Betænkningen, side 79, samt cirkulære nr. 47 af 1 maj 1985, afsnit 2.4, vejledning om håndhævelse.

"Hvis en forudgående ansøgning ... ville være afslået, er det ikke dermed givet, at retlig lovliggørelse afvises. Der er nemlig nu som følge af forholdets faktiske etablering yderligere momenter, som tillægges betydning for afgørelsen.

Ud over den berørte virksomheds eventuelle gode tro og myndighedernes adfærd i en given sag er det ifølge betænkningen et centralt moment, hvilke økonomiske konsekvenser et krav om fysisk lovliggørelse vil have for afgørelsens adressat eller for samfundet i form af et almindeligt værdispild.

Vurderingen af, om der i en given sag skal ske fysisk eller retlig lovliggørelse, beror herefter på en afvejning af de nævnte hensyn over for hensynet til retshåndhævelsen og forseelsens grovhed samt de samfundsmæssige hensyn, der varetages af den overtrådte regel.

Jordforureningslovens § 52

Jordforureningslovens § 52 har følgende ordlyd:

§ 52. Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt.

Stk. 2. Regionsrådet kan meddele dispensation fra forbuddet, såfremt [...]

3) der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og andre tilsvarende miljømæssige hensyn ikke taler imod.

Stk. 3. Dispensation efter stk. 2 fra forbuddet mod deponering af uforurenede jord kan indeholde vilkår, herunder om håndtering af jorden eller om dokumentation for, at der er tale om uforurenede jord.

Stk. 4. Dispensation efter stk. 2 fra forbuddet mod deponering af forurenede jord kan indeholde vilkår, herunder om håndtering af jorden eller om opfyldelse af eventuelle dokumentationskrav. [...]

Den relevante regel i denne forbindelse er jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3. Under hensyn til jordforureningslovens forarbejder skal jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, underlægges en særdeles restriktiv fortolkning. Det fremgår bl.a. af bestemmelsens forarbejder¹¹ og Miljøstyrelsens praksis, at det i forbindelse med myndighedens vurdering af, i hvilke tilfælde der kan meddeles dispensation skal sikres, at der ikke er risiko for forurening af grundvand, der indvindes til drikkevand, eller som forventes at indgå i en fremtidig drikkevandsforsyning. Se

---

af naturbeskyttelsesloven, planloven og bygeloven (2007), afsnit 3.3.7, samt bl.a. Annette Møller-Sørensen, Administrativ Håndhævelse, side 157, og Pagh, Jordforureningsloven med kommentarer (2011), side 787 ff.

¹¹ Se Miljø- og Planlægningsudvalgets betænkning FT 1996-1997 B, s. 963 f.

Miljøstyrelsens afgørelser af 31. maj 2004 (j.nr. M 335/03-00012) og 29. maj 2006 (J.nr. 335/03-0005)¹².

En forudsætning for, at der kan meddeles dispensation er således, at der er en høj grad af sikkerhed for, at der ikke er risiko for forurening af grundvand, der indvindes til drikkevand, eller som forventes at indgå i en fremtidig drikkevandsforsyning.

Der findes ikke særlige vejledninger fra Miljøstyrelsen om bedømmelsen af risikoen fra forurenede jord, der er tilført (ulovligt) til råstofgrave. Ved vurderingen af en sådan risiko må der derfor bl.a. tages udgangspunkt i de almindeligt forekommende risikovurderingsmetoder og beregningsmodeller samt anvisninger, der f.eks. er indeholdt i Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1998 om oprydning på forurenede lokaliteter. Denne vejledning retter sig dog imidlertid primært mod den offentlige oprydningsindsats og kan derfor kun anvendes med forsigtighed i andre tilfælde.

Ifølge vejledning 6/1998 antages en jordforurening at udgøre en uacceptabel risiko, hvis forureningen efter risikoberegningerne må vurderes at kunne overskride de i vejledningens kapitel 6 fastlagte kvalitetskriterier. For så vidt angår opfyldelse af kvalitetskriterierne for grundvand anføres det i vejledningen, at "risikovurderingen tager udgangspunkt i, at grundvandskvalitetskriterierne skal være opfyldt overalt i grundvandsressourcen."

Dette uddybes i vejledningen ved følgende (i relation til den såkaldte JAGG-model):

"Kvalitetskravene skal være opfyldt i de primære grundvandsmagasiner. Kvalitetskravene skal ligeledes være opfyldt i det øverstliggende grundvandsmagasin, der kan forårsage en betydende forureningsspredning eller som kan være anvendeligt til vandforsyningsformål."

Vejledningens grundvandskvalitetskriterier skal således i udgangspunktet være overholdt umiddelbart under forureningskilden, hvis en jordforurening ifølge vejledningen skal være uden risiko for grundvandsressourcen. Det er således det, der i vejledningen betegnes som JAGG-modellens 1. trin, der skal anvendes ved en bedømmelse af, om der foreligger en risiko for miljøet eller menneskers sundhed ved en jordforurening.

Jordforureningslovens §§ 40 og 41

Efter jordforureningslovens § 40 kan miljømyndigheden, jf. § 39, påbyde en forurener, jf. lovens § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt., og nr. 2, at give de oplysninger, som har betydning for vurderingen af afhjælpende eller forebyggende foranstaltninger

---

¹² Tilgængelig via hjemmesiden http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Jord/Afgoerelser+af+sager/paragraf+52/

vedrørende en eventuel forurening. Forureneren kan herunder påbydes at 1) foretage prøveudtagning, analyser og måling af stoffer og lignende med henblik på at klarlægge årsagerne til eller virkningerne af en stedfunden forurening samt forureningens art og omfang og 2) klarlægge, hvordan følgerne af forurening afhjælpes eller forebygges.

For forureninger, der sker den 1. januar 2001 eller senere, kan miljømyndigheden, jf. lovens § 39, i medfør af jordforureningslovens § 41, stk. 1, meddele forureneren påbud om at fjerne en konstateret forurening og genoprette den hidtidige tilstand eller foretage tilsvarende afhjælpende foranstaltninger.

Hvis en forurening, der er sket før den 1. januar 2001, fortsætter efter denne dato, finder bestemmelserne i § 41 og § 43 kun anvendelse, såfremt miljømyndigheden godtgør, at den væsentligste del af forureningen er sket efter den 1. januar 2001, jf. § 42.

Påbud efter § 40 (undersøgelser) og § 41 (oprensning og retablering) kan meddeles til forureneren, jf. jordforureningslovens § 41, stk. 3, nr. 1, 1. pkt., og nr. 2. Som forurener anses efter stk. 3, nr. 1, den, der i erhvervsmæssigt eller offentligt øjemed driver eller drev den virksomhed eller anvender eller anvendte det anlæg, hvorfra forureningen hidrører. Forureningen eller en del heraf skal være sket i den pågældende driftsperiode.

Både jordforureningslovens §§ 40 og 41 skal administreres i overensstemmelse med det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip. Dette indebærer bl.a., at undersøgelser ikke kan påbydes, hvis det vil være umuligt eller forbundet med klart uforholdsmæssige omkostninger at gennemføre disse.

Region Hovedstadens bemærkninger og afgørelse

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 27. marts 2012 indebærer, at Farum Sten & Grus A/S' tilførsel af jord til den omhandlede grusgrav var ulovlig. Region Hovedstaden har herefter pligt til efter jordforureningslovens § 67, jf. § 66, at søge forholdet lovliggjort.

Region Hovedstaden skal i første række overveje, om der helt undtagelsesvist kan meddeles en lovliggørende dispensation. Dette gælder uanset, at der ikke lovligt kunne meddeles en dispensation på baggrund af Farum Sten og Grus A/S' ansøgning, jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 27. marts 2012.

Region Hovedstaden skal foretage en afvejning af på den ene side de miljømæssige konsekvenser ved at udstede en lovliggørende dispensation og hensynet til retshåndhævelsen over for på den anden side forholdets faktiske

etablering over en længere årrække, sagens forløb og de betydelige økonomiske omkostninger, der vil medgå ved en fjernelse af den tilførte jord.

Hensynet til miljøet er tungtvejende. Adgangen til at dispensere fra forbuddet i jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, skal således - som anført ovenfor i afsnittet "Retsgrundlaget" - fortolkes særdeles restriktivt, særligt for så vidt angår beskyttelsen af grundvandet. Det må efter Region Hovedstadens opfattelse indgå i vurderingen, at drikkevandsressourcerne, som reglen i jordforureningslovens § 52, stk. 1, har til formål at beskytte, kan være vanskelige at prissætte, og at en forurening af grundvandet, herunder med ukendte stoffer, vil kunne pågå over en længere periode.

Vurdering af delområde A, C, E

I delområde A, C og E er der deponeret henholdsvis 1,2 mio. m³, 42.000 m³ og 25.000 m³ jord. De konkrete forhold på delområde A, C og E fremgår af Region Hovedstadens undersøgelser /1/2/3/, samt af appendiks til denne afgørelse.

Det fremgår heraf, at den deponerede jord på delområderne ikke vil udgøre en risiko for hverken den aktuelle eller fremtidige benyttelse til rekreative formål. På arealerne er der ikke påvist koncentrerede forureningspunkter (hotspots), ligesom der ikke er påvist større sammenhængende forureninger.

Tilsvarende er det vurderingen /2/, at den deponerede jord aktuelt ikke forårsager betydende påvirkning af grundvandet. Da al den deponerede jord ikke er undersøgt, kan det imidlertid ikke helt udelukkes, at der over en periode på 10 > 20 år kan være risiko for nedsivning af mobile forurenende stoffer, hvis sådanne stoffer måtte forekomme i den deponerede jord, og hvis stofferne ikke nedbrydes, fortyndes eller sorberes til jordmatricen under nedsivningen mod grundvandsmagasinet.

Undersøgelserne viser tillige, at der i mindre grad forekommer jord som er forurenet over klasse 2 og at den af FSG deponerede jord ikke, som oplyst af FSG, har været uforurenet. Det kan derfor ikke helt afvises, at der fortsat er en risiko for en potentiel forurening af grundvandet under de nævnte delområder.

Det er imidlertid samtidig Region Hovedstadens vurdering ud fra de gennemførte undersøgelser, at den forurening, der eventuelt måtte findes i den tilførte jord, ikke vil være at finde i et eller flere koncentrerede områder e.l., men snarere i små og spredte mængder. En effektiv fjernelse af den potentielt forurenede del af jorden vil derfor kræve en bortkørsel af al den ulovligt deponerede jord. Region Hovedstaden anslår, at omkostningerne til bortkørsel og deponering af den tilførte jord fra delområde A, C og E vil være i følgende størrelsesorden:

Delområde A: 220 – 324 mio. kr. ekskl. moms.

Delområde C: 7 – 11 mio. kr. ekskl. moms.

Delområde E: 4 – 7 mio. kr. ekskl. moms.

Hertil kommer, at selv, hvis der findes mindre mængder af forurening i den tilførte jord, som vil kunne udvaske stoffer til grundvandet, vil der være tale om så små mængder, at en bortgravning ikke vil have en målbar effekt på vandkvaliteten i grundvandssøerne på grusgravens område. En grundvandsmodellering viser endvidere, at den deponerede jord - selv hvis der er forurenende stoffer i jorden - ikke vil kunne påregnes at medføre betydende påvirkning af grundvandet syd for Slangerupvej.

Region Hovedstaden finder på den baggrund, at omkostningerne til en fuldstændig fjernelse af den ulovligt deponerede jord står i et klart misforhold til de miljømæssige risici, der vil være forbundet med at lade den deponerede jord i delområde A, C og E forblive i grusgraven.

Under hensyn hertil - og til sagens forløb i øvrigt - finder Region Hovedstaden herefter, at der er grundlag for at meddele en lovliggørende dispensation for delområde A, C og E.

Da hele den deponerede jord ikke er undersøgt, og da en eventuel forurening er diffust placeret i jordmassen, kan det som nævnt ikke helt udelukkes, at der kan ske nedrivning af mobile stoffer fra den deponerede jord, hvilket kan indebære en overskridelse af Miljøstyrelsens grundvandskvalitetskriterier.

Ved en overvågning (monitering) af grundvandet i den sydlige del af Lynges Grusgrav, vil det være muligt at spore en sådan potentiel forurening, samt iværksætte foranstaltninger, hvis kriterierne skulle blive overskredet. Det er regionens vurdering, at en monitering af grundvandskvaliteten over en periode på 10 – 20 år i den sydlige del af Lynges Grusgrav vil koste i størrelsesordenen 2 mio. kr. ekskl. moms.

Region Hovedstaden har på den baggrund vurderet, at omkostningerne til monitering syd for Lynges Grusgrav til sikkerhed for, at der i fremtiden ikke vil være en risiko for grundvandet samt nærmere vilkår om eventuel indsats står i rimeligt mål med muligheden for at konstatere en fremtidig risiko for grundvandet (drikkevand).

Konklusion vedrørende delområde A, C, E

Region Hovedstaden meddeler efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, samt stk. 3 og 4, lovliggørende dispensation vedrørende delområde A, C og E. Dispensationen meddeles på de vilkår, som er beskrevet i dispensationen nedenfor.

Da der er tale om en lovliggørelse af et bestående forhold, er Allerød Kommunes tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 33, jf. jordforureningslovens §

52, stk. 4, efter Region Hovedstadens opfattelse uforholdsmæssig som betingelse for at meddele en lovliggørende dispensation.

Vurdering af delområde B og D

I delområde B og D er der deponeret henholdsvis 1,2 mio. m³ og 181.000 m³ jord.

De konkrete forhold på delområde B og D fremgår af Region Hovedstadens undersøgelser /1/2/3/ samt af appendiks til denne afgørelse. Heraf fremgår, at der på begge delområder er påvist små mængder af forurenede jord som kan henføres til, at enkelte og tilfældigt fordelte mængder af forurenede jord er tilført områderne. Den af FSG deponerede jord har således ikke, som anført af FSG, været uforurenede.

Undersøgelserne viser, at der i porevand i jorden under delområderne er konstateret overskridelse af grundvandskvalitetskriterierne. I delområde B er der tillige fundet forurening over kvalitetskriterierne i grundvandet. I delområde D er der gennem grundvandsanalyser kun konstateret svage indikationer på aktuell udsivning af forurenende stoffer til grundvandet.

De foreliggende analyser og modelberegninger jf. /2/ viser med en høj grad af sikkerhed, at den konstaterede forurening af grundvandet ikke aktuelt kan indebære en risiko for, at grundvandet vil være forurenede i et niveau over Miljøstyrelsens grundvandskvalitetskriterier syd for Slangstrupvej, der afgrænser grusgravens område mod syd.

Fra grundvandet under delområde B vil der i en vis grad ske udstrømning til en sø, der er beliggende på grusgravens område. Aktuelt må der derfor påregnes en vis udstrømning af forurenede grundvand fra delområde B til søerne. Region Hovedstaden vurderer, at denne udstrømning ved en fuld opblanding i søvandet ikke vil være målbar.

Ud over den aktuelle risiko gælder det for både delområde B og D - ligesom for område A, C og E - at der over en ca. 20-årig periode kan være risiko for udvaskning af yderligere mobile stoffer til grundvandet fra ukendte kilder i den tilførte jord.

Da det ikke har været muligt, at identificere egentlige "hotspots" af forurening i delområderne i undersøgelserne vil en eliminering af risici kræve en fjernelse af alle de små og tilfældigt fordelte forurenede jordlæs i områderne. Dette kan ikke gennemføres uden en bortkørsel af al den deponerede jord, og en sådan bortkørsel og deponering af jorden andetsteds vil efter Region Hovedstadens vurdering være forbundet med omkostninger i følgende størrelsesorden:

Delområde B: 65-98 mio. kr. ekskl. moms.

Delområde D: 33-49 mio. kr. ekskl. moms.

Region Hovedstaden finder, at disse omkostninger til en fuldstændig fjernelse af den ulovligt deponerede jord står i et klart misforhold til de miljømæssige risici, der vil være forbundet med at lade den deponerede jord forblive i grusgraven.

Under hensyn hertil - og til sagens forløb i øvrigt - finder Region Hovedstaden herefter, at der også er grundlag for at meddele en lovliggørende dispensation for delområde B og D.

Region Hovedstaden har dog herefter overvejet, hvilke alternativer til en fuldstændig fjernelse af den tilførte jord, der vil kunne eliminere eller minimere de miljømæssige risici mest muligt.

Den aktuelle forurening i grundvandet ved/under delområde B vurderes at kunne afhjælpes ved oppumpning af grundvandet og/eller iltning af grundvandet under delområdet. Det vurderes som yderst usikkert, om disse foranstaltninger vil have en målbar effekt på vandkvaliteten i søen nedstrøms delområdet, da udstrømningen i sig selv ikke er målbar. Region Hovedstaden har i den forbindelse overvejet, om der skulle stilles krav om nedbringelse af den fundne grundvandsforurening ved delområde B til kvalitetskriterierne. Omkostningerne hertil er skønnet som følger: Oppumpning og behandling (i 20 år) af forurennet grundvand: 15 – 23 mio. kr. ekskl. moms. Iltning af grundvandsmagasinet (i 20 år): 13 – 22 mio. kr. ekskl. moms.

Region Hovedstaden finder, at sådanne omkostninger til afhjælpning af grundvandsforureningen under delområde B ikke vil stå i rimeligt mål med de risici for grundvandsressourcerne, som konkret afværges.

Region Hovedstaden har herudover overvejet, om der kunne opnås en reduktion af nedsivningen til grundvandet (og derved udvaskning af mobile stoffer til grundvandsmagasinet) gennem tilplantning af delområde B og D - f.eks. med energipil eller poppel. I visse tilfælde kan beplantning således medføre en øget omsætning af miljøfremmede stoffer i rodzonen.

Reduktion af nedsivningen på delområde B og D gennem tilplantning med energipil eller poppel skønnes at kunne udføres (inkl. drift over ca. 20 år) for beløb som følger:

Delområde B: 20.000 kr. ekskl. moms, og
Delområde D: 25.000 kr. ekskl. moms.

Region Hovedstaden finder, at disse omkostninger ikke overstiger, hvad der er rimeligt og forholdsmæssigt i forhold til de bestående risici.

Da det ikke kan udelukkes, at nedsivning til grundvandet som følge af forekomsten af lokale og tilfældigt fordelte forurenede læs jord i fremtiden kan

indebære risiko for miljøet (grundvandet), finder Region Hovedstaden endvidere grundlag for at stille vilkår om overvågning af grundvandet (monitering).

Omkostninger forbundet med monitering af grundvandskvaliteten under delområde B og D vurderes at beløbe sig til ca. 5,5 mio. kr. ekskl. moms for en periode på ca. 20 år.

Region Hovedstaden finder heller ikke, at sådanne omkostninger overstiger, hvad der er rimeligt og forholdsmæssigt i forhold til de bestående risici.

Konklusion - delområde B og D

Region Hovedstaden meddeler efter jordforureningslovens § 52, stk. 2, nr. 3, samt stk. 3 og 4, lovliggørende dispensation vedrørende delområde B og D. Dispensationen meddeles på de vilkår, som er beskrevet i dispensationen nedenfor.

Da der er tale om en lovliggørelse af et bestående forhold, er Allerød Kommunes tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 33, jf. jordforureningslovens § 52, stk. 4, efter Region Hovedstadens opfattelse uformøden som betingelse for at meddele en lovliggørende dispensation.

Påbud efter jordforureningslovens §§ 40 og 41

Som nævnt ovenfor er der konstateret forurening i porevand i delområde B og D samt udvaskning af mobile stoffer fra den tilførte jord gennem jordmediet til grundvandet i delområde B.

Region Hovedstaden har derfor overvejet, om der er grundlag for at udstede et påbud om undersøgelse og afgrænsning af forureningerne i den tilførte jord til Farum Sten og Grus A/S.

Under hensyn til de foreliggende oplysninger om konstatering af forurening i jorden i de pågældende delområder finder Region Hovedstaden, at omkostningerne til en sådan undersøgelse og afgrænsning af de eventuelle forureninger i den tilførte jord ikke vil stå i rimeligt forhold til de fundne risici. Dette udelukker ikke, at der meddeles påbud efter de nævnte bestemmelser, hvis der senere foreligger oplysninger om yderligere risici eller såfremt der på et senere tidspunkt konstateres jordforureninger som en konsekvens af den tilførte jord.

REFERENCER

- /1/   Region Hovedstaden: Deponeret jord i Lyngø Grusgrav:
Forundersøgelse. Notat af 10. februar 2012 fra Niras A/S

- /2/   Region Hovedstaden: Lyngø Grusgrav. Undersøgelse af deponeret jord.
Undersøgelsesrapport – september 2012

- /3/   Region Hovedstaden: Lyngø Grusgrav. Supplerende undersøgelser,
delområde B og D. Undersøgelsesrapport – januar 2013

- /4/   Rapport af 30. september 1997, udarbejdet af Falkenberg Rådgivende
Geologer ApS

- /5/   Region Hovedstaden: Lyngø Grusgrav. Supplerende undersøgelser,
delområde B og D – sammenfatning og mulige afværgetiltag. Notat
januar 2013

DISPENSATION

Denne dispensation er meddelt af Region Hovedstaden i medfør af jordforureningslovens § 52 stk. 2 nr. 3, jf. stk. 3 og 4 og vedrører den deponerede jord på matrikel 15a, 15g og 16k Uggeløse By og Sogn, samt på matrikel 3r og 3s Lyng By og Sogn, beliggende i Lyng Grusgrav i Allerød Kommune.

Region Hovedstaden er tilsynsmyndighed i relation til overholdelse af vilkår i denne dispensation.

Arealer med deponeret jord

Dispensationen vedrører deponering af jord som er foretaget på 5 delområder, af Region Hovedstaden betegnet som delområde A, B, C, D og E, jf. bilag 1.

Delområdernes arealer er som følger:

- Delområde A, ca. 143.000 m² (matrikel 15a og 15g Uggeløse By og Sogn).
- Delområde B, ca. 22.000 (matrikel 16k Uggeløse By og Sogn)
- Delområde C, ca. 7.000 m² (matrikel 3r Lyng By og Sogn)
- Delområde D, ca. 29.000 m² (matrikel 3s Lyng By og Sogn).
- Delområde E, ca. 5000 m² (matrikel 16k Uggeløse By og Sogn)

Tidsrum for deponering

Dispensationen gælder for jord som jf. /1/ er deponeret i delområderne A, B, C, D og E i perioden fra 1. januar 1998 til den 16. december 2011. Der gives ikke ved denne dispensation ret til yderligere tilførsel i nogen henseende.

Deponerede jordmængder

Volumen af den deponerede jordmængde er jf. /1/ opgjort som følger:

- Delområde A, ca. 1,2 mio. m³
- Delområde B, ca. 362.000 m³,
- Delområde C, ca. 42.000 m³
- Delområde D, ca. 181.000 m³
- Delområde E, skønnet til 25.000 m³

Det påvirker ikke denne dispensation, at den tilførte jordmængde viser sig at være større eller mindre end de skønnede jordmængder inden for en ramme af 15 pct. pr. delområde.

Dispensationens varighed

Dispensationen gælder indtil videre, jf. dog nedenfor.

Ikrafttrædelse

Dispensationen træder i kraft efter skriftlig meddelelse fra Region Hovedstaden, når følgende vilkår er opfyldt:

- Der fra FSG foreligger en plan for monitorering af grundvandskvaliteten, jf. dispensationens vilkår 1 og 2.
- Der foreligger en plan fra FSG fsva. tilplantning, jf. dispensationens vilkår 3.

Foreligger de nævnte planer ikke inden 6 måneder fra dato for Region Hovedstadens afgørelse om dispensation er dispensationen bortfaldet uden varsel.

Vilkår for dispensationen

V.1 Monitorering af grundvandskvaliteten langs sydlige grænse af Lynge Grusgrav

Driftsherren foretager kontrol af grundvandskvaliteten langs sydgrænsen af Lynge Grusgrav som beskrevet i bilag 2.

Moniteringsprogrammet skal gennemføres med henblik på følgende:

- At følge udviklingen i grundvandskvaliteten nedstrøms arealer, hvor FSG har foretaget deponering af jord uden den fornødne dispensation
- At eftervise, om de vurderinger og forudsætninger der ligger til grund for dispensationen er overholdt
- At kunne iværksætte undersøgelser og evt. afværgeforanstaltninger, hvis grundvandskvalitetskriterierne overskrides i vandprøver fra monitoringsboringerne, jf. vilkår V.2.

Alle omkostninger forbundet med ovenstående afholdes af driftsherren

V.2 Monitorering i delområde B og D

Driftsherren foretager kontrol af grundvandskvaliteten i delområde B og D som beskrevet i bilag 3.

Monitoreringen forventes at løbe over en periode på 20 år. Monitoreringen tages op til fornyet overvejelse hvert 4. år, første gang i 2018. Monitoreringen kan som udgangspunkt først afsluttes, når stopkriterierne jf. bilag 3 er opfyldt.

Alle omkostninger forbundet med ovenstående afholdes af driftsherren.

V.3 Tilplantning af delområde B og D

Driftsherren fremlægger plan for tilplantning af delområde B og D, således at der kan opnås en reduktion af infiltrationen. Der skal tilplantes med egnede buske eller træsorter (f.eks. med energipil eller poppel) som ligger inden for rammerne af lokalplan 332.

Når tilsynsmyndigheden har godkendt planen, foretager driftsherren tilplantningen.

Beplantningen opretholdes i god væksttilstand i 20 år, regnet fra plantningstidspunktet.

Alle omkostninger forbundet med ovenstående afholdes af driftsherren.

Tilbagekaldelse og ændring af dispensationen

Region Hovedstaden kan til enhver tid tilbagekalde og/eller ændre denne dispensation, hvis resultatet af monitoringen, jf. vilkår 1 og 2, viser, at der er en større risiko for miljøet eller menneskers sundhed forbundet med den tilførte jord i forhold til det, der blev forudsat ved afgørelsen om meddelelse af denne dispensation. Tilbagekaldelse eller ændring af dispensationen kan i sådanne tilfælde ske uden varsel og uden afløbsperiode.

Region Hovedstaden kan ændre vilkårene eller lade et eller flere udgå helt eller delvist, hvis resultaterne fra monitoringen sammenholdt med omstændighederne viser, at der ikke længere er hverken en aktuel eller potentiel risiko for miljøet eller menneskers sundhed forbundet med den tilførte jord.

De almindelige forvaltningsretlige regler om tilbagekaldelse gælder fortsat for andre tilfælde end de beskrevne. Overtrædelse af vilkår mv. kan føre til, at dispensationen tilbagekaldes.

Forholdet til jordforureningslovens øvrige regler

Denne dispensation angår udelukkende den skete tilførsel af jord, jf. jordforureningslovens § 52. Dispensationen udelukker ikke, at jordforureningslovens øvrige bestemmelser, herunder kap. 5 om påbud til forurenere, bringes i anvendelse f.s.v.a. en jordforurening, der måtte blive konstateret i den tilførte jord.

Denne dispensation lovgiver alene de faktiske forhold på ovennævnte ejendomme. Dispensationen udelukker ikke et eventuelt strafferetligt ansvar i anledning af tilførslen, jf. jordforureningslovens §§ 52 og 88.

Klagevejledning

Indbringelse for domstolene

Hvis denne afgørelse ønskes indbragt til prøvelse for domstolene, skal det i så fald ske inden 12 måneder efter den dato, hvor afgørelsen er meddelt.

Klage til Natur- og Miljøklagenævnet

Eventuelle klager over afgørelsen behandles af Natur- og Miljøklagenævnet efter reglerne i kapitel 10 i lov om forurenede jord¹³.

Klageberettigede er Farum Sten & Grus A/S og alle andre, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt kommunalbestyrelsen i Allerød Kommune og Sundhedsstyrelsen.

Fristen for at klage er 4 uger fra den dato afgørelsen meddeles. Hvis klagefristen udløber en lørdag, søndag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klagen skal være skriftlig (brev, telegram, e-mail eller pr. telefax). Klagen sendes, (så vidt muligt elektronisk,) til Region Hovedstaden, som sender klagen og sagens akter videre til Natur- og Miljøklagenævnet.

Farum Sten & Grus A/S vil umiddelbart efter klagefristens udløb få besked om der er indkommet klager.

Klagegebyr

Hvis De ønsker at klage, skal De betale et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Betales gebyret ikke, vil klagen ikke blive behandlet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

De vil modtage en opkrævning fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Region Hovedstaden. De skal benytte denne opkrævning ved indbetaling af klagegebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter.

Region Hovedstaden / Koncern Miljø

Den ?? marts 2013

Sune Impgaard Schou
Stabsdirektør

---

¹³ Lovbekendtgørelse nr. 1427 af 4. december 2009